

Контрольно-пропускний пункт у Станиці Луганській. Фото: «АіФ»

ПИТАННЯ ЗАХИСТУ

- З 1 по 30 квітня 2016 р. Управління Верховного комісара ООН з прав людини (УВКПЛ ООН) зафіксувало 43 жертви конфлікту серед мирного населення на Сході України: вісім людей вбито (дві жінки та шестеро чоловіків) і 35 поранено (11 жінок, 21 чоловік і хлопчик; стаття двох дорослих не встановлена). З восьми вбитих п'ятеро загинули внаслідок артилерійського обстрілу; двоє – через вибухонебезпечні залишки війни (ВЗВ); і одна людина вбита зі стрілецької зброї. З 35 поранених: 18 було поранено внаслідок артилерійського обстрілу (у тому числі 15-річний хлопець, поранений 27 квітня у селі Оленівка Донецької області); 14 – через ВЗВ та саморобні вибухові пристрої (СВП); 2 – зі стрілецької зброї; точна причина поранення ще однієї людини лишається невідомою. У цілому від початку конфлікту, з середини квітня 2014 р. по 30 квітня 2016 р., УВКПЛ ООН зареєструвало 30 766 жертв конфлікту на Сході України (мирне населення, Збройні сили України та члени озброєних угруповань), у тому числі 9346 вбитих¹ і 21 420 поранених.
- Кластер з питань захисту висловлює стурбованість з приводу того, що Кабінет міністрів не вніс зміни до відповідних підзаконних актів і нормативно-правових норм з метою приведення їх у відповідність до Закону № 921 (раніше проект Закону 2166), попри вимогу парламенту внести такі зміни до 13 квітня, що ускладнює для внутрішньо переміщених осіб (ВПО) відновлення їхніх свідоцтв ВПО або реєстрації як ВПО. Зміни мають передбачити інструкції щодо можливостей регіональних органів Управління соціального захисту: (i) надати змогу постійним громадянам, особам без громадянства зареєструватися як внутрішньо переміщеним особам; (ii) полегшити пред'явлення альтернативних документів для підтвердження факту переміщення; (iii) забезпечити подальшу процедуру для підтвердження наявності статусу ВПО, беручи до уваги відміну вимоги про наявність штампів Державної міграційної служби. У Севєродонецьку зареєстровані ВПО та особи без громадянства, які мають право на реєстрацію як ВПО та чії заяви було передано до Києва, де їхні запити очікують на відповідь; а також ВПО з альтернативним доказом (окрім внутрішнього паспорта та прописки) для підтвердження попереднього постійного місця проживання на невідконтрольній українській владі території або у районах вздовж лінії розмежування на підконтрольній владі території, чії запити про реєстрацію як ВПО розглядаються. Крім цього, занепокоєння викликає недостатня кількість нормативно-правових актів, що пояснюють, яким чином сільські ради повинні створювати та вести реєстри ВПО. Нещодавній випадок у Бердянську, коли в Інтернеті були опубліковані списки ВПО, і громадськість вимагала перевірити адреси ВПО, є прикладом того, як відбувається зловживання конфіденційними даними та як не слід проводити верифікацію ВПО. Відповідно до Закону №888 станом на 10 грудня 2015 р. процес реєстрації за місцем перебування було передано міським або сільським радам на місцях для усіх громадян України. Однак незрозуміло, чи займатимуться такі місцеві ради «верифікацією наявності статусу ВПО».
- У Луганській області проблемним питанням залишається свобода пересування. Єдиний офіційний пункт пішого переходу через міст у Станиці Луганській було закрито 8 квітня українським урядом через збільшення кількості артилерійських обстрілів у регіоні. Це призвело до зростання черг на підконтрольних/непідконтрольних українській владі територіях Донецької області. Крім того, місцеві жителі повідомляють про кілька випадків хабарництва (у розмірі до 150-300 гривень) з метою одержання можливості перетнути лінію розмежування, аби дістатися Луганська. Люди вдавалися до неофіційного перетину лінії розмежування через річку Сіверський Донець у Слов'янському районі, навіть попри те, що ця територія не була розмінована.
- Зростає потреба в притулку для жертв гендерного насильства, у тому числі тих, хто страждає від насильства з боку своїх партнерів, які нещодавно повернулися після участі у конфлікті на Сході України. Однак нестача спеціального притулку та безпечних місць для жертв гендерного насильства залишається основною прогалиною у сфері захисту. Деякі притулки для постраждалих внаслідок кризи, у тому числі у Запоріжжі та Дружківці (Донецька область), надають притулок, хоча й доволі обмеженій кількості жертв гендерного насильства, проте, наприклад, у Харкові, Луганську та Дніпропетровську таких притулків немає взагалі. Луганський обласний центр психологічної підтримки обговорює з державною адміністрацією можливість надання притулку жертвам сексуального та гендерного насильства у селі Боровенки.
- Субкластер з питань розмінювання висловлює стурбованість щодо підвищеного ризику нещасних випадків, які можуть статися навесні та влітку у зв'язку з мінами та ВЗВ. Це обумовлено сезонними сільськогосподарськими роботами, а також літніми канікулами, які спричинюють додатковий рух населення, таким чином збільшуючи ризик можливих уражень мінами та ВЗВ.
- Гуманітарна ситуація у Донецькій області залишається сумнівною внаслідок складнощів з акредитацією. Важкі економічні умови у самопроголошеній «ДНР» характеризуються високою інфляцією, зростаючим рівнем безробіття і бідності. Нездатність органів влади *де-факто* надати базові послуги місцевому населенню та ВПО залишається основною проблемою.
- Кластер з питань захисту дітей занепокоєний збільшенням домашнього насильства у сім'ях демобілізованих солдат АТО, що негативно впливає на психосоціальне благополуччя дітей. Необхідно терміново надати психосоціальну підтримку демобілізованим солдатам, що живуть у сільській місцевості, де доступ до соціальних послуг та працевлаштування обмежений. Також є занепокоєння через поширення зброї серед демобілізованих солдат.

Контакти для отримання докладнішої інформації:

Анна Річ, координатор Кластера з питань захисту, rich@unhcr.org,
Аннет Літ, координатор Субкластера з питань захисту дітей, alyth@unicef.org,
Катерина Кристесашвілі, координатор Субкластера з питань гендерного насильства, kristesashvili@unfpa.org,
Маркус Бренд, один з керівників Субкластера з питань розмінювання, marcus.brand@undp.org,
Бекі Ачан, координатор Технічної робочої групи з питань старіння та інвалідності, becky.achan@helpage.org
Наталія Димковська, координатор Технічної робочої групи з питань житла, землі та майна, nataliya.dymkovska@nrc.no,

¹ У тому числі 298 пасажирів рейсу МН-17.

ГОЛОВНІ ПОДІЇ

- 14 квітня прем'єр-міністр України Володимир Гройсман повідомив про створення Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб, яке очолить Вадим Черниш – у минулому Голова Державного агентства з питань відновлення Донбасу. Однак і досі не прийняте Положення про нове Міністерство, а отже, його завдання лишаються невизначеними.
- Тренінги з гендерного насильства, що проводяться за підтримки Фонду народонаселення ООН для постачальників медичних послуг і послуг психологічної підтримки, дозволили розробити та затвердити Настанови з надання допомоги акушерами-гінекологами жертвам гендерного насильства (зґвалтування та незахищеного сексу) Департаментом охорони здоров'я Дніпропетровської обласної державної адміністрації. Настанови, опубліковані 12 квітня, містять докладні інструкції щодо використання наборів для захисту репродуктивного здоров'я, наданих Фондом народонаселення ООН, із зазначенням того, хто має право на лікування; схем визначення термінів і приписування ліків для кожного типу лікування та передачі наборів з однієї медичної установи до іншої (у випадках, коли жертва є, а лікування недоступне). Були розроблені схеми лікування, визначено список медичних установ, яким постачаються набори для захисту репродуктивного здоров'я, та вказано контактну інформацію психосоціальних візних груп, які працюють у Дніпропетровській області.
- 22 квітня 2016 р. на базі Харківської міської ради була створена Координаційна рада з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання насильству в сім'ї, гендерного насильства та протидії торгівлі людьми. Механізм координації дій, визначений за підтримки Фонду народонаселення ООН та Субкластеру з питань гендерного насильства, допоможе узгодити напрацювання та послуги, що призначені для жертв гендерного насильства. Членство Фонду народонаселення ООН у Раді дозволяє запровадити міжнародні стандарти і гуманітарний досвід запобігання та реагування на гендерне насильство.
- 20 квітня 2016 р. благодійний фонд «Слов'янське серце» відкрив Центр підтримки сім'ї у м. Святогірськ. Мета центру — надання допомоги людям з особливими потребами, у тому числі ВПО та місцевим жителям. Центр також допомагає жертвам гендерного насильства. Послуги, що надаються, включають забезпечення житлом на короткий термін, надання психологічної підтримки, правову допомогу та деякі типи соціальних послуг.
- Беручи до уваги інформацію, нещодавно отриману від прокурора у Маріуполі, про винесення вироку вісьмом дітям за їхню причетність до озброєних угруповань у 2015 р. та поточного розслідування дев'яти справ, Субкластер з питань захисту дітей розробив рекомендації щодо запобігання вербуванню та використанню дітей в збройних конфліктах, переглянув законодавство, яке регулює питання вербування та використання дітей збройними силами, та провів відкриті інформаційні кампанії щодо законів про захист дітей. Він також організував тренінги для людей, які працюють у сфері соціальних послуг та в навчальних закладах.
- Було розроблено та розповсюджено серед основних зацікавлених сторін у Запоріжжі брошури, у яких стисло викладені напрацювання щодо ситуацій з дітьми без супроводу, дітьми з обмеженими можливостями, бездомними дітьми, дитячої проституції та насильства в сім'ї. Зараз Субкластер з питань захисту дітей досліджує способи копіювання цих дій в інших регіонах України.
- Центр правової допомоги Норвезької ради у справах біженців у Краматорську було офіційно відкрито 5 квітня 2016 р. Крім того, Норвезька рада у справах біженців перемістила свій центр правової допомоги з Харкова до Станиці Луганської.
- 27 квітня Норвезька рада у справах біженців та Управління юстиції у Луганській області організували семінар для п'ятнадцяти адвокатів і державних службовців щодо реєстрації ВПО та процедур успадкування майна на непідконтрольних українській владі територіях.
- У Луганській області організація HelpAge International надали грошові гранти 1,685 людям похилого віку, зробили 5,200 візитів до незахищених та самотніх людей похилого віку та людей з інвалідністю, провела 95 реабілітаційних та психосоціальних заходів. 971 літня людина та людина з обмеженими можливостями скористалися послугами соціальних автобусів, 371 з яких їздили до КПП Станиця Луганська. HelpAge також надає велосипеди, мобільні кардіографи, гігієнічні набори, апарати для вимірювання цукру та холестерину у крові в Луганській області.
- Згідно оцінки харчування людей похилого віку (квітень 2016) на підконтрольній та непідконтрольній території України (ЮНІСЕФ,ВОЗ), більше 62.1% людей похилого віку та 79.9% людей з інвалідністю має 1 чи більше неінфекційне захворювання з тенденцією до гіпертензії та серцево-судинних порушень. Також поширений психосоціальний стрес, як вказано у звіті «Голоси людей похилого віку під час гуманітарної кризи: заклик до змін» (HelpAge, квітень 2016). Це пов'язано з тим, що психічне здоров'я людей похилого віку залишається без уваги у гуманітарній політиці та практиці.
- Технічна робоча група з питань старіння та інвалідності під керівництвом Кластеру з питань захисту розробляє Настанови щодо предметів особистої гігієни для людей похилого віку та людей з обмеженими можливостями для Кластеру WASH (вода, санітарія та гігієна), сприяючи інтеграції компонентів «Старіння та інвалідність» в межах Настанов Кластеру з питань притулку щодо капітального ремонту та реконструкції, а також надаючи технічну підтримку окремим партнерським організаціям щодо включення аспектів «Старіння та інвалідність».
- В Одеській області було встановлено особу 21 внутрішньо переміщеної дитини-сироти, яка має проблеми з громадянськими документами. У них були прострочені свідоцтва ВПО або взагалі не було документів, які посвідчують особу, чи вони недавно отримали паспорти з реєстрацією за місцем поточного проживання. Крім того, жодна дитина не отримала фінансової допомоги для ВПО. Зараз правову допомогу їм надає партнер УВКБ ООН «10 квітня».
- Експертна місія УВКБ ООН з питань інвалідності відвідала Київ, Одесу та Схід України. Її представники провели низку обговорень у спеціальних робочих групах з ВПО, біженцями та шукачами притулку з обмеженими можливостями. Переважно розглядалися проблеми з житлом, медичною допомогою та працевлаштуванням або іншими джерелами забезпечення життєдіяльності.

Вплив кризи на благополуччя людей похилого віку

Голоса людей похилого віку під час гуманітарної кризи: Заклик до змін (HelpAge International)